

I

Klerfė sustabdė automobilį prie degalinės, prieš kurią buvo nukastas sniegas, ir pasignalizavo. Varnos karkė ant telefono stulpų, o mažoje dirbtuvėlėje už degalinės kažkas kalė skardą. Žvangesys nutilo, ir pasirodė šešiolikametis vaikiną su raudonu megztiniu ir akiniais plieno rėmeliais.

— Pripilk baką, — pasakė Klerfė, išlipdamas iš mašinos.

— „Super“?

— Taip. Kur čia dar būtų galima užkąsti?

Jaunuolis parodė nykščiu į kitą gatvės pusę.

— Šiandien pas juos pietums Berno kepsnys. Nuimti grandines?

— Kam?

— Kelias aukščiau dar labiau apledėjęs negu čia.

— Visoje perėjoje?

— Per perėją jūs negalėsit važiuoti. Nuo vakar ji vėl uždaryta. Tokiu žemu lenktyniniu automobiliu jūs ir nepravažiuotumėt.

— Ne jau? — tarė Klerfė. — Tu mane suintrigavai.
— Jūs mane taip pat, — atsakė jaunuolis.

Užeiga buvo nevedinta, kvepėjo senstelėjusiu alumi ir ilga žiema. Klerfė užsisakė Biundnerio kepsnį, duonos, sūrio ir elio. Padavėja atnešė jam viską į terasą. Lauke nebuvo labai šalta. Dangus atrodė didžiulis ir mėlynas kaip gencijonas.

— Gal perlieti mašiną iš žarnos? — šuktelėjo vaikiną iš degalinės. — Velniškai prašosi.

— Ne. Tik nuvalyk priekinį stiklą.

Automobilis buvo seniai neplautas, ir tai iškart krito į akis. Liūtys už Ekso pavertė raudonas San Rafaelio pakrančių dulkes batikos raštais ant kapoto ir sparnų; čia buvo ir kalkių dėmių iš Prancūzijos kelių balų, ir purvo, kurį ant kėbulo užtėškė begalė pralenktų sunkvežimių. „Kas mane čia atvedė? — pagalvojo Klerfė. — Slidinėti, ko gera, jau per vėlu. Gal tuomet užuojauta? Užuojauta — prastas kelionės palydovas ir dar prastesnis kelionės tikslas. Kodėl nevažiuoju į Miuncheną? Arba į Milaną? Tačiau ką veikti Miunchene arba Milane? Arba dar kur nors kitur? Aš pavargau, — galvojo jis. — Ir pasilikti, ir atsisveikinti. O gal tik nenoriu apsispręsti? Bet argi man reikia dėl ko nors apsispręsti?“ Jis išgėrė elį ir sugrįžo į užeigą.

Padavėja už prekystalio plovė stikliukus. Kalnų ožkos galvos iškamša spoksojo savo stiklinėmis akimis pro ją ir Klerfė į Ciuricho alaus daryklos reklamą ant sienos. Klerfė išsitraukė plokščią oda aptrauktą butelį.

— Ar galite pripilti konjako?

— Martelio.

Padavėja pradėjo stikliukais matuoti konjaką. Įslinko katė ir ėmė glaustytis apie Klerfė kojas. Jis dar paprašė dviejų pakelių cigarečių ir užsimokėjo.

— Tai kilometrai? — paklausė lauke jaunuolis raudonu megztiniu, rodydamas į spidometrą.

— Ne, mylios.

Jaunuolis švilptelėjo.

— Ką gi veikiate čia, Alpėse? Kodėl jūs su tokiom vežėčiom ne autostradoje?

Klerfė pažvelgė į jį. Spindintys akinių stiklai, riesta nosis, atlėpusios ausys — tai buvo būtybė, tik ką išmainiusi vaikystės melancholiją į visus vartimo suaugusiuoju trūkumus.

— Ne visuomet darai kas reikia, mano sūnau, — atsakė jis. — Net jei ir žinai tai. Tame retkarčiais glūdi gyvenimo žavesys. Supratai?

— Ne, — atsakė jaunuolis ir šniurkštelėjo. — O pagalbos telefonų rasite visoje perėjoje. Tereikia paskambinti, jei įklimpsite. Mes ištrauksime. Štai mūsų numeris.

— Ar nebelaikote senbernarų su degtinės buteliukais ant kaklo?

— Ne. Alkoholis per daug brangus, o šunys pasidarė

pernelyg gudrūs. Jie patys išlaka degtinę. Dabar tam laikome jaučius. Sveikus jaučius — parvilkti.

Jaunuolis spindinčiais akinių stiklais atrėmė Klerfė žvilgsnį.

— Tik tavęs man šiandien betrūko, — ištarė Klerfė pagaliau. — Alpių gudruolio tūkstančio dviejų šimtų metrų aukštyje! Gal tu dar Pestalocis ar Lavateris?

— Ne. Geringas.

— Kaip?

— Geringas, — jaunuolis išsišiepė. Jam trūko priekinio danties. — Bet vardu Hubertas.

— Giminė tam...

— Ne, — nutraukė Hubertas. — Mes — Geringai iš Bazelio. Jei aš priklausyčiau prie anų, tai nepilstyčiau čia benzino. Tuomet būtumėm visiškai išlaikomi.

Kurį laiką Klerfė tylėjo. „Keista diena, — sumurmėjo jis sau. — Kas galėjo to tikėtis?“

— Lik sveikas, sūneli. Tu buvai man staigmena.

— O jūs ne. Esate lenktynininkas, ar ne?

— Kodėl?

Hubertas Geringas parodė į jau beveik nusitrynusį numerį ant purvino kapoto.

— O tu, pasirodo, labai nuovokus, — Klerfė įlipo į automobilį. — Gal būtų geriau tave iš karto patupdyti į kalėjimą, kad apsaugotume žmoniją nuo naujos nelaimės. Nes, kai tapsi ministru pirmininku, bus per vėlu, — jis paleido variklį.

— Jūs pamiršote užmokėti, — suskubo Hubertas. — Keturiasdešimt du frankiukai.

Klerfė padavė pinigų.

— Frankiukai, — tarė jis. — Tai mane ramina, Hubertai. Šalyje, kur pinigai turi švelnų pavadinimą, niekada nebus diktatūros.

Po valandos mašina įklimpo. Šlaite sniegas įlaužė užtvarą ir užvertė kelią. Klerfė būtų galėjęs pasukti atgal, bet jis nenorėjo taip greit vėl pajusti beprasmį Huberto Geringo žvilgsnį. Ir išvis jis nemėgo grįžti atgal. Todėl kantriai sėdėjo savo automobilyje, rūkė, gėrė konjaką, klausėsi varnų krankėjimo ir laukė Dievo malonės.

Po kurio laiko Dievas pasirodė mažo sniego valytuvo pavidalu. Klerfė pasidalijo likusį konjaką su vairuotoju. Valytuvus nuvažiavo pirmas, kasdamas sniegą ir mesdamas jį į šalį. Atrodė, lyg jis pjūklų pjaustė nuvirtusį milžinišką baltą medį į spindinčius skritulius — jie besileidžiančioje saulėje švietė visomis vaivorykštės spalvomis. Už dviejų šimtų metrų kelias vėl buvo laisvas. Sniego valytuvus pasitraukė, ir Klerfė mašina pravažiavo pro šalį. Vairuotojas pamojo jam. Jis vilkėjo, kaip ir Hubertas, raudonu megztiniu ir buvo su akiniais, todėl Klerfė nesileido su juo į jokias kitas kalbas, kaip tik apie sniegą ir degtinę — antro Geringo tą pačią dieną būtų buvę šiek tiek per daug.

Klerfė svaigo galva; perėja viršuje buvo neatitverta. Automobilis greitai kilo aukštyn, ir staiga žemai apačioje prieš Klerfė atsivėrė slėnis, melsvas ir nerealus ankstyvose sute-

mose, o jame — kaip žaisliukų dėžėje išsibarstęs kaimas su baltais stogais, kreivu bažnyčios bokštu, čiuožyklomis, keletu viešbučių ir pirmaisiais žiburėliais namuose. Jis akimirką sustabdė automobilį ir pažvelgė žemyn. Tada vingiuotu keliu neskubėdamas nusileido į slėnį. Kažkur čia, sanatorijoje, turėjo būti Holmanas, jo porininkas, susirgęs prieš metus. Gydytojas nustatė tuberkuliozę, o Holmanas iš to juokėsi — šito seniai nebebuvo antibiotikų ir penicilino amžiuje, o jei ir pasitaikydavo, tai pakakdavo saujos tablečių, kelių injekcijų, ir pasveikdavo. Bet ne visos stebuklingosios priemonės buvo tokios geros ir veiksmingos, kaip apie jas manyta, o ypač žmonėms, užaugusiems karo metais ir prastai mitusiems. Tūkstančio mylių trasoje Italijoje prieš pat Romą Holmanas pradėjo spjaudyti kraujais, ir Klerfė turėjo jį išlaipinti parke. Gydytojas primygtinai reikalavo išsiųsti jį porai mėnesių į kalnus. Holmanas šėlo, bet pagaliau nusileido. Pora mėnesių virto vos ne metais.

Staiga variklis pradėjo čiaudėti. „Žvakės, — pagalvojo Klerfė. — Ir vėl! Tai todėl, kad važiuoju užsigalvojęs.“

Paskutinį įkalnės gabaliuką jis nuriedėjo išjungta pavarra, tada pagaliau sustojo ir atidarė kapotą. Ir vėl, kaip visada, antro ir ketvirto cilindro žvakės apsinešė tepalu. Išsukęs jas nuvalė, iš naujo įsuko ir užvedė automobilį. Dabar jau veikė geriau, ir Klerfė keletą kartų ranka paspaudė akceleratoriaus svertą, kad iš cilindrų pasišalintų tepalas. Kai Klerfė atsitiesė, staiga pamatė kitoje kelio pusėje porą į roges pakinkytų arklių, kurie, išsigandę netikėto variklio riaumojimo, bėgo tie-

siai į jį. Pasibaidę arkliai šuoliais nešė roges skersai per kelią automobilio link. Klerfė išsoko priešais, čiupo kairįjį arklį už pakinktų ir pakibo ant jų.

Po kelių šuolių arkliai sustojo. Jie virpėjo visu kūnu, o garas nuo jų šnopavimo tumulais vertėsi aukštyn. Paklaikusiomis iš išgąščio akimis arkliai atrodė lyg kažkokie prieštvaniniai padarai. Klerfė atsargiai paleido pakinktus. Arkliai prunkštė ir žvangino varpeliais. Tai buvo toli gražu ne paprasti kinkomieji kuinai.

Stambus vyras su juodo kailio kepure stovėjo rogėse ir ramino arklius. Šalia jo, tvirtai įsikibusi į sėdynės atlošą, sėdėjo jauna moteris įdegusiu veidu ir labai šviesiomis akimis.

— Atleiskite, kad išgąsdinau, — pasakė Klerfė. — Aš maniau, kad čia arkliai pripratę prie automobilių.

Vyras dar kurį laiką buvo užsiėmęs arkliais. Paskui jis atleido vadeles ir grįžtelėjo į Klerfė.

— Tik ne prie automobilių, kurie kelia tokį triukšmą, — atrėžė jis. — O arklius aš ir pats būčiau suvaldęs. Bet vis tiek dėkoju už pagalbą.

Klerfė pakėlė akis. Jis pamatė pasipūtusį, pašaipų veidą, tartum vyriškis būtų juokęsis iš to nereikalingo didvyriškumo. Retai kas sukeldavo Klerfė tokią antipatiją iš pirmo žvilgsnio.

— Visiškai ne jus ir norėjau gelbėti, — atsakė jis saušai, — tik savo mašiną nuo jūsų vežėčių.

— Tikiuosi, neišsipurvinote.

Vyras vėl pasisuko į arklius. Dabar Klerfė nužvelgė mo-

terį. „Greičiausiai viskas dėl jos, — pagalvojo jis. — Pats norėtų atrodyti didvyris.“

— Ne, neišsipurvinau, — palengva atsakė jis. — Tai niekis.

Sanatorija „Bela Vista“ buvo ant kalvos virš kaimo. Klerfė pastatė automobilį lygioje aikštelėje šalia durų, kur jau stovėjo kelerios rogės. Išjungė variklį ir užklojo kapotą apklotu, kad greitai neatvėstų.

— Klerfė! — sušuko kažkas nuo prieangio.

Jis atsisuko ir, savo nuostabai, pamatė Holmaną. Klerfė manė, kad šis guli lovoje.

— Klerfė! — suriko Holmanas. — Ar tai tikrai tu?

— Tikriausiai negali būti. O tu! Lakstai sau? Aš maniau, guli lovoje?

Holmanas nusijuokė:

— Tai išėjė iš mados.

Jis patapšnojo Klerfė per pečius ir įsispoksojo į automobilį:

— Aš išgirdau iš apačios „Džiuzepės“ riaumojimą ir jau pamaniau, kad man haliucinacijos. Paskui pamačiau tave kylant į kalnę. Kokia staigmena! Iš kur tu čia dabar?

— Iš Monte Karlo.

— Štai kaip! — susijaudinęs kalbėjo Holmanas. — Ir dar su „Džiuzepė“, senuoju liūtu! Aš jau buvau bemanąs, kad jūs mane pamiršot!

Jis paglostė automobilio kėbulą. Šitiek lenktyniauta su juo. Jame Holmaną ištiko ir pirmasis kraujoplūdis.

— Juk čia dar tas pats „Džiuzepė“, ką? O gal jaunėlis jo brolis?

— „Džiuzepė.“ Tik lenktynėse jau nebevažinėja. Aš nu-pirkau jį iš įmonės. Dabar jis pensijoj.

— Kaip ir aš.

Klerfė pažvelgė į draugą.

— Tu ne pensijoj. Tu atostogauji.

— Metus! Tai nebe atostogos. Bet užėik. Atšvėsim su-sitikimą! Ką dabar geri? Vis dar degtinę?

Klerfė pritariamai linktelėjo.

— Turite degtinės?

— Svečiams čia visko yra. Sanatorija juk šiuolaikinė.

— Taip ir atrodo. Kaip viešbutis.

— Išvaizda taip pat gydo. Modernioji terapija. O mes — poilsiautojai, nebe pacientai. Žodžiai „liga“ ir „mir-tis“ čia tabu. Jie ignoruojami. Taikomoji psichologija. Labai praktiška moralė. Tačiau žmonės vis tiek miršta. Ką veikei Monte Karle? Dalyvavai lenktynėse?

— Taip. Nebeskaitai sporto naujienų?

Holmanas akimirką sumišo.

— Pradžioje skaičiau. Bet dabar ne. Kvaila, tiesa?

— Ne, kaip tik protinga. Skaitysi, kai vėl važinėsi.

— Taip, — pratarė Holmanas. — Kai vėl važinėsiu. Ir jeigu laimėsiu loterijoje. Su kuo važiavai?

— Su Torianiu.

Jie priėjo paradines duris. Kalnų šlaitai raudonavo nuo saulėlydžio. Slidininkai nardė besileidžiančios saulės spinduliuose kaip juodi taškučiai.

— Gražu čia, — tarė Klerfė.

— Taip, gražus kalėjimas.

Klerfė nieko neatsakė. Jis žinojo esant ir kitokių kalėjimų.

— Ar dabar visada važiuoji su Torianiu? — pasiteiravo Holmanas.

— Ne. Kartais su vienu, kartais su kitu. Aš laikiu tavęs.

Tai buvo netiesa. Jau pusmetį Klerfė dalyvavo lenktynėse su Torianiu. O kadangi Holmanas nebeskaitė sporto naujienų, tai buvo patogus melas. Jis paveikė Holmaną kaip vynas. Kaktą jam staiga išpylė prakaito lašeliai.

— Ką nors laimėjote lenktynėse? — paklausė jis.

— Nieko. Mes pavėlavom.

— Iš kur važiavote?

— Iš Vienos. Kvaila idėja. Pakeliui mus sulaikydavo kiekvienas sutiktas sovietų patrulis. Visi manė, kad mes norime pagrobti Staliną arba gabename dinamitą. Bet aš visai ir nenorėjau laimėti, tik išbandyti naują mašiną. O keliai rusų zonoje! Kaip iš ledynmečio.

Holmanas nusijuokė.

— Tai „Džiuzepės“ kerštas. O kur važiavai prieš tai?

Klerfė mostelėjo ranka.

— Būk geras, nekalbėkim bent pirmas dienas apie lenktynes ir mašinas!

— O, Klerfė! Apie ką gi daugiau?

— Nors keletą dienų.

— Kas atsitiko?

— Nieko. Aš pavargau. Noriu pailsėti ir nors porą dienų negirdėti apie tą velniavą, kai žmonės sodinami į tas pragaro mašinas ir verčiami lėkti pasiutusiu greičiu.

— Žinoma, — atsakė Holmanas, — bet kas vis dėlto atsitiko?

— Nieko, — nekantriai pakartojo Klerfė. — Tiesiog aš per daug prietaringas. Mano kontraktas baigiasi ir kol kas dar neatnaujintas. Aš nieko nenoriu kaltinti. Tai viskas.

— Klerfė, — ištarė Holmanas, — kas susidaužė?

— Fereris. Kvailose, niekam nežinomose mėšlinose lenktyinėse pajūryje.

— Mirtinai?

— Ne. Bet jam amputavo koją. O ta pakvaišusi boba, kuri visur trunkėsi su juo, apsišaukėlė baronienė, nenori jo net matyti. Sėdi lošimo salėje ir žliumbia. Jai, matai, nereikia luošio. Įpilk man degtinės. Mano paskutinis konjakas pražuvo sniego valytuvo vairuotojo gerklėje. Jis protingesnis už mus — jo mašina važiuoja ne greičiau kaip penkis kilometrus per valandą.

Jie sėdėjo didelėje salėje prie mažo staliuko šalia lango. Klerfė apsidairė.

— Čia visi ligoniai?

— Ne. Ir sveikieji, lankytojai.

— Žinoma! Išblyškusiais veidais tai tikriausiai ligoniai?

— Ne, sveikieji. Jie išblyškę, nes tik neseniai atvyko. O tie kiti, rudi kaip sportininkai, — tai ligoniai. Jie jau seniai čia.

Padavėja atnešė Holmanui taurę apelsinų sulčių, o Klerfė — nedidelį grafiną degtinės.

— Ar ilgai pabūsi? — pasiteiravo Holmanas.

— Keletą dienų. Kur čia galima apsistot?

— Geriausia „Palas“ viešbutyje. Ten puikus baras.

Klerfė žvilgtelėjo į apelsinų sultis.

— Iš kur žinai?

— Einame ten, kai pasprunkame.

— Pasprunkate?

— Taip, kartais, kai norime pasijusti sveiki. Tai uždrausta, bet jei apima depresija, vis geriau negu bevaisė diskusija su ponu Dievu apie ligas.

Holmanas išsitraukė iš vidinės kišenės plokščią butelį ir truputį įsipylė.

— Džinas, — tarė jis. — Taip pat padeda.

— Jums uždrausta gerti? — pasiteiravo Klerfė.

— Ne visai. Bet taip paprasčiau, — Holmanas įsikišo butelį atgal į kišenę. — Čia, kalnuose, šiek tiek suvaikėji.

Prieš duris sustojo rogės. Klerfė pastebėjo, kad tai tos pačios, kurias buvo sutikęs ant kelio. Iš rogių išlipo vyras juoda kailine kepure.

— Pažįsti? — paklausė Klerfė.

— Moterį?

— Ne, vyrą.

— Rusas. Vardu Borisas Volkovas.

— Baltasis emigrantas?

— Taip. Beje, ne iš kunigaikščių ir ne skurdžius. Jo tėvas, atrodo, laiku suspėjo atsidaryti sąskaitą Londone, bet ne laiku pateko į Maskvą ir buvo sušaudytas. Žmona ir sūnus ištrūko. Kalbama, kad ji turėjo įsisiuvusi į korsetą riešuto didumo smaragdą. Septynioliktaisiais dar nešiojo korsetus.

Klerfė nusijuokė.

— Tu tikras detektyvas! Iš kur viską žinai?

— Čia tuoj vienas apie kitą viską sužino, — paaikšino Holmanas su kartėliu. — Po dviejų savaitių, kai baigsis slidinėjimo sezonas, šis kaimelis liks ne kas kita kaip tik mažas paskalų lizdas.

Grupė nedidelio ūgio žmonių tamsiais drabužiais, gyvai besišnekučiuojančių ispaniškai, prasibrovė pro Klerfė ir Holmaną.

— Tokiam mažame kaimelyje šitokia tautų įvairovė, — nusistebėjo Klerfė.

— Taip, tai tiesa. Mirtis dar netapo šoviniste.

— Nesu tuo visai tikras.

Klerfė pažvelgė į duris.

— Ji ruso žmona?

Holmanas apsidairė.

— Ne.

Įėjo rusas su moterimi.

— Jie abu taip pat serga? — paklausė Klerfė.

— Taip, bet nepanašu, ar ne?

— Ne.

— Taip dažnai būna. Kurį laiką atrodai kaip žydintis pavasaris. Bet neilgai. Tada jau nebelakstai.

Rusas su moterimi sustojo šalia durų. Vyras kažką jai atkakliai aiškino. Ji atidžiai klausėsi, paskui smarkiai papurtė galvą ir skubiai nužingsniavo į salę. Vyras žiūrėjo jai pavymui ir kurį laiką lūkuriavo, paskui išėjo į lauką ir atsisėdo į roges.

— Atrodo, jie bus susiginčiję, — tarė Klerfė ne be pasitenkinimo.

— Čia visą laiką taip. Kiekvienas po kurio laiko kvaište-li. Nelaisvės psichozė. Pasikeičia proporcijos — smulkmenos pasidaro svarbios, o reikšmingi dalykai tampa menkniekiu.

Klerfė atidžiai pažvelgė į Holmaną.

— Tau taip pat?

— Man taip pat. Negali tie patys dalykai visada atrodyti vienodai.

— Abu čia gyvena?

— Moteris čia, o vyras ne sanatorijoje.

Klerfė atsistojo.

— Važiuosiu į viešbutį. Kur galėtume kartu pavakarieniauti?

— Čia. Turime valgomąjį svečiams.

— Gerai. Kada?

— Septintą. Devintą aš guluosiu. Kaip mokykloje.

— Kaip armijoje, — pataisė Klerfė. — Arba kaip prieš lenktynes. Pameni, kaip Milane treneris vaikė mus lyg vištas? Holmano veidas pragiedrėjo.

— Gabrielis? Ar jis tebèr?

— Žinoma. Kas jam atsitiks. Treneriai miršta lovoje, kaip ir generolai.

Sugrįžo moteris, kuri buvo atėjusi su rusu. Prie durų ją sustabdė žila dama ir tyliai, bet griežtai kažką pasakė. Nieko neatsakiusi, moteris apsisuko. Neryžtingai stabtelėjo, paskui pastebėjo Holmaną ir priėjo prie jo.

— Krokodilė manęs nebeišleidžia, — sušnibždėjo ji. — Esą aš neturėjusi teisės išvažiuoti. Jei tai pasikartos, ji paskųs mane Dalailamai.

Moteris nutilo.

— Tai Klerfė, Liliana, — pristatė Holmanas. — Aš jums apie ją pasakojau. Jis atvyko netikėtai.

Moteris linktelėjo tarytum neatpažinusi Klerfė. Paskui vėl atsisuko į Holmaną.

— Ji tvirtina, kad man laikas gultis, — tarė suirzusi. — Ir tik dėl to, kad prieš keletą dienų šiek tiek karščiau. Bet aš nesileisiu uždaroma. Tik ne šiandien vakare! Jūs pasiliecate?

— Taip. Mes vakarieniausime Skaistrykloje.

— Aš taip pat ateisiu.

Linktelėjusi Klerfė ir Holmanui, ji išėjo.

— Visa tai turbūt tau primena kinų raštą, — tarė Holmanas. — Skaistrykla vadiname svečių kambarį. Dalailama — žinoma, profesorius, o Krokodilė — vyriausioji slaugė.

— O moteris?

— Ji vardu Liliana Dunkerk. Belgė, jos motina rusė. Tėvai mirę.

— Kodėl ji taip jaudinasi dėl niekų?

Holmanas gūžtelėjo pečiais. Staiga jis pasijuto pavargęs.

— Aš juk tau sakiau, kad čia visi atrodo šiek tiek kuoktelėję. Ypač kai kas nors miršta.

— Ar kas mirė?

— Taip, jos draugė. Vakar, čia, sanatorijoje. Tai lyg ir nerūpi kitiems, bet atrodo, tartum kažin kas numiršta kartu. Gal viltis.

— Taip, — tarė Klerfė. — Bet visur taip yra.

Holmanas linktelėjo pritardamas.

— Daugelis čia miršta pavasarėjant. Dažniau negu žiemą. Keista, ar ne?